

יחידה זו עוסקת במסר של האמונה בכך שאחרי החושך בא האור. זה מסר של תקווה וצמיחה מחדש, המתחבר לאירועי שמחת תורה תשפ"ד.

השיח החברתי-ערכי יתמקד במסר זה בחיבור לפרח הכלנית, שהוא הסמל התיירותי של הנגב. המסר "הכלניות עוד ישובו לפרוח" מבטא את התקווה להמשכיות, להתחדשות ולריפוי.

הכלניות ישובו לפרוח

מטרות היחידה:

בירור המסר "הכלניות עוד ישובו לפרוח" והמשמעויות שלו, בהקשר של מתקפת הטרור בשמחת תורה תשפ"ד. היכרות עם מיזמים אמנותיים בחיבור למסר "הכלניות עוד ישובו לפרוח".

העברת מסר של אמונה ותקווה

באמצעות יצירת "שדה הכלניות הכיתתי"

תכנון מיזם בית ספרי

השמיעו את השיר פורחים לשובם. ישי ריבו

כדאי להתבונן במילים.

מילות השיר [בנספח 1](#)

**כל הדמעות הכאב שבקעו מהלב
עוד יצמיחו עולם.
שדות פרדסים של אמת, כלנית ושקד
יפרחו לשובם.**

חשבו - כיצד הדמעות שבקעו מהלב יצמיחו עולם?
הדגישו בשיר פעולות שמשיבות על כף.
שימו לב לביטוי "דמעות שבקעו מהלב" מה בוקע מהלב בד"כ?
מה הם פרדסים של אמת?

שלב אאחרי החושך בא האור

שיח אמוני המתמקד באור שמגיע אחרי החושך

שלב בהיכרות עם מיזמים שונים בחיבור למסר "הכלניות עוד ישובו לפרוח".

עזרים:

1. כרטיסי מידע על מיזמים שונים:

כלניות באמנות השימושית

דרום אדום - 3202 במוזיאון ת"א

כלניות לפני הגשם

הכלניות בציור קיר

כלניות לפני הגשם - בכיכרות

2. כרטיס שאלות לשיח

שלב גיצירת מיזם כיתתי

בחירת המיזם

ניתן להיעזר בכרטיסי הידעת?

יצירת מיזם כיתתי או בית ספרי מתוך מגוון אפשרויות

חזקת האדם החושך

כאשר אדם הראשון חטא, זה היה ביום שישי בצהריים. מיד לאחר מכן נכנסה השבת. בכל אותה השבת השמש לא שקעה. בשבת לא נאמר "ויהי ערב ויהי בוקר יום השביעי", אלא רק יום. בלי לילה. רק במוצאי שבת שקעה השמש ונהיה חושך בעולם. (לפי מדרש רבה י"א, ב').

ברגע שנהיה חושך, אדם הראשון הזדעזע. הוא אמר לחווה: עד עכשיו היה אור בגלל קדושת השבת, אבל עכשיו יצאה השבת והעולם חשוך בגלל העברה שלנו... ומיד ישבו שניהם וגעו בבכייה...

כשהאיר הבוקר, אדם הראשון הבין שאחרי החושך יגיע האור, שזה בסך הכל יום ראשון בשבוע השני לבריאה. (מסכת עבודה זרה דף ח')

אם כן, הייתה לאדם שאלה אחרת: מדוע יום ראשון מתחיל דווקא בחושך ולא מתחיל באור? שבת כבר הייתה מוארת, אז שתסתיים באור. ימשך יום ראשון עדיין עם אור, ורק בסופו יגיע החושך.

מכאן הגיע אדם למסקנה: השם רוצה ללמד אותנו **שגם לחושך הכי עמוק והכי חזק – יש סוף, יש תיקון, ואם כן – אנחנו יכולים לתקן!**

אומר האלשיך הקדוש (ויקרא פרק טז) יסוד נפלא ועצום: החושך חייב לבוא לפני האור, משום שהקב"ה ידע שהאדם יחטא. הקב"ה ידע שכל עוד העולם לא מתוקן בשלמות, יהיה מאבק תמידי בין הטוב להופכו. לכן הקב"ה טבע בבריאה את המצב הזה שקודם יהיה חושך ורק לאחר מכן יגיע האור. זאת כדי שאם האדם יהיה בחושך הוא לא יחשוב שזה "סוף העולם", אלא יצפה ויחל ויקווה לאור שיגיע. בעצם הקב"ה אומר לאדם – אם תחטא, יש לך גם תיקון. לא נתקעים בחושך, מתקדמים הלאה, ואחרי החושך יגיע האור.

"בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו." ההיסטוריה מלמדת אותנו שאחרי התקופות הקשות הגיעו ימים שלווים. וככל שהחושך היה עמוק וחזק יותר התעצם האור שהגיע לאחר מכן.

אנו תפילה שגם המצב הקשה שחווים כעת עם ישראל יסתיים במהרה ונזכה לגאולה השלמה בקרוב.

מקדם ומפתח
מיומנויות של:

- הכוונה עצמית
- התמודדות עם אחר
- ויכוח
- הקשבה
- חיבור אקדמי

כלניות באומנות השימושית

הכלניות היו הסמל התיירותי של הנגב המערבי. הן אדומות, פורחות בעיצומו של החורף וממלאות את היערות בפריחה אדומה הנראית למרחוק כמו שטיח פרחוני. (במרכז הארץ ובעיקר בצפונה אנו מכירים כלניות בשלל צבעים, אולם הכלניות בנגב כולן אדומות.)

עשרות אלפי מבקרים באים מדי שנה בשנה ליהנות מהפריחה המרהיבה ולהצטלם על רקע המרבדים הבוהקים באדום עז.

כיום, בעקבות אירועי שמחת תורה ומלחמת "חרבות ברזל", הכלניות מהוות סמל של תקווה לפריחה מחודשת.

מיזמים של אומנות שימושית בחרו בפרח האדום כדי להעביר מסר של תקווה ולהנציח את הנופלים. זה התחיל בסריגה, רקמה וקרמיקה והמשיך לענפי אומנות נוספים.

מקדם ומפתח
מיומנויות של:

– מופעות אולבית וחברתית

כלניות לכני הגשם

המיזם מיועד להנציח את נרצחי הטבח בשמחת תורה. במיזם זה שותפים מאות קרמיקאים בכל הארץ. הם פתחו את הסטודיו שלהם לאנשים שפוננו מבתייהם מיישובי העוטף ומיישובי הצפון - ילדים, נשים וקשישים. כולם עוסקים ביצירה, כתרפיה חברתית. היעד של מקימי המיזם: להגיע למאה אלף כלניות מקרמיקה.

המיצג מוצב בבתי עלמין, בבתי חולים שטיפלו בפצועים, בתחנות המשטרה שלקחו חלק באירוע ובתחנות מגן דוד אדום וזק"א.

מקדם ומפתח
מיומנויות של:

– מודעות לאוכלוסיות ותרבות

הכלניות בציור קיר

ציור קיר של כלניות בראשון לציון מעביר מסר של תקווה. הציור מופיע על מבנה שהוקם בשנת 1974 ברחוב רוטשילד. ציור הקיר, חלק מפרויקט ביוזמת עיריית ראשון לציון, הוא אחד המהלכים לשיפור פניהם של המבנים הוותיקים. הצייר, גרי גולדשטיין, הסביר כי בחר בכלניות לאור העובדה כי לאחר כל לילה מגיע יום. הכלניות תפרחנה שוב אחרי הגשם ויביאו עמן תקווה לשינוי ולהתחדשות.

שלב ב'

היכרות עם מיזמים

מקדם ומפתח
מיומנויות של:

– מופעות אולבית וחברתית

כלניות לפני הגשם בכיכרות

לכלניות משמעות מיוחדת עבור תושבי העוטף. הכלניות מבטאות פריחה ותקומה ואת המסר שהחיים ממשיכים והכלניות עוד ישובו לפרוח.

המיזם "כלניות לפני הגשם", הוקם על ידי האמנית יפה סלומון ממיתר, במטרה לייצר כלניות אדומות, שיפוזרו בכיכרות הערים המרכזיות ברחבי עוטף עזה. אלפי מתנדבים מכל רחבי הארץ הצטרפו למיזם ויצרו מעל 30 אלף כלניות.

מקדם ומפתח
מיומנויות של:

– אופעות אובלית וחברתית

"הפרחים ישובו לפרוח" בית רכואה ברזילי

בחודש מרץ נחנך במרכז הרפואי ברזילי באשקלון המיצג האומנותי, "הפרחים ישובו לפרוח". המיצג בנוי מפרחים מקרמיקה שיצרו ילדים מאושפדים, חולים ובני משפחותיהם, מבקרים וצוותי בית החולים לזכרם של הנפלים במלחמת "חרבות ברזל". הפרחים מוצגים בצורות, בצבעים ובגוונים שונים, המסמלים את הרב-גוניות ואת התקווה לפריחה מחודשת של הדרום ואת חזרת הקהילות שפוננו לבתיהן. ראש עיריית אשקלון: "מיצג 'הפרחים ישובו לפרוח' מגלם בתוכו את התקווה של עם שלם לפריחתם המחודשת של יישובי הדרום ותושביו. מיצג הפרחים הצבעוני, היפה והמגוון שנוצר לזכר הנפלים והנרצחים במלחמה מעיד על הרבגוניות של החברה שלנו, שבעתות חירום ומשבר הופכת למקשה אחת, חזקה ומאוחדת. אני רוצה להודות לכל העוסקים במלאכה בתקופה לא פשוטה זו לבחור ולעסוק בטוב, ביצירה ובלכידות."

שלבי ב.

היכרות עם מיזמים

מקדם ומפתח
מיומנויות של:

– מופעות אולבית וחברתית

מוזיאון ישראל

240 כלניות הוצבו בחצר מוזיאון ישראל, כמספר החטופים שנחטפו לעזה, כתפילה לשובם למשפחותיהם. עלי הכותרת נוצרו מבקבוקים המיועדים למחזור. האבנים שבבסיס הכלניות מרמזות על חיבור לקרקע, מתוך תקווה לצמיחה מחודשת לצד הכאב. (המיזם נוצר בשיתוף פעולה עם עמותת "אנוש" העוסקת במחזור ואיכות הסביבה. היוצרת: ורד זיידמן חכים.)

מקדם ומפתח
מיומנויות של:

– מופעות אולבית וחברתית

בחרו מיזם

קראו את המידע עליו וענו על השאלות.

- 1 תארו את המיזם
 - 2 מי שותף למיזם?
 - 3 אילו רגשות ומחשבות מעורר המיזם
 - 4 איזה מסר מבטא המיזם?
 - 5 אילו ערכים באים לידי ביטוי במיזם?
-

מקדם ומפתח
מיומנויות של:

- הכוונה עצמית
- התמודדות עם אחר
- ומשבר
- הקשבה
- חיבור אקדמי

מיזם כיתתי

צרו את מיזם הכלניות שלכם - מהשלב האישי לשלב הכיתתי.

השלבים:

1 הגדירו את הערכים והמסרים החברתיים שתרצו להעביר באמצעות המיצג.

2 בחרו את השותפים לתכנון המיזם: הורים, גורמים בקהילה, בית ספר נוסף, כיתה נוספת מבית ספרכם.

3 החליטו כיצד תבטאו את המסרים והערכים עליהם שוחחתם באמצעות המיצג.

4 בחרו את חומרי היצירה ואת המקום להציג את המיצג.

פלסטלינה + שיפודים עיתונים ודבק קרמיקה
 חימר/חומר עיבוד גבס ציור קיר גינה של פרחים
 פסיפס בקבוקי פלסטיק

מקדם ומפתח
 מיומנויות של:

– מופעות אולבית וחברתית

מיזם כיתתי

צרו את מיזם הכלניות שלכם - מהשלב האישי לשלב הכיתתי.

השלבים:

אישי

1

לרשות כל תלמיד פרח אישי במרכז הפרח יכתוב נושא חברתי שהיה רוצה לקדם בכיתה. בעלי הכותרת יכתוב איך אפשר לקדם את הנושא (התנהגויות וערכים של ילדי הכיתה, פעילויות חברתיות, שותפים שיכולים לסייע)

כיתתי

2

יצירת שדה כלניות כיתתי באמצעות הפרחים האישיים. כתיבת מילים ומסרים שיבטאו: לכידות, ערבות הדדית, שותפות, ראיית הטוב והחזק בכל מצב, היכולת לצמוח ולקום מתוך שבר ואתגר.

קהילתי

3

הצגת המיזם בקהילה פרסום המיזם בעיתון הבית ספרי

מקדם ומפתח
מיומנויות של:

– מודעות אולכית וחברתית

מיזם כיתתי

צרו את מיזם הכלניות שלכם – צלליות על רקע של הפצעת האור

בחרו טכניקה וחומרים. צרו "נייר מעבר" בצבעי הזריחה.

טכניקות אפשריות:

עפרונות צבעוניים על נייר עבה 081 – 042 ג'

פלסטלינה על קרטון ביצוע

צבעי מים על נייר קנסון

צבעי אקריליק על קנבס

קרפונים על קאפה דקה

הוראות הכנה:

- גזרו שבלונות של פרחי כלניות. [נספח 2](#)
 - השחירו אותם בטכניקה מתאימה.
 - הדביקו את הכלניות כשדה פרחים על רקע האור המפציע.
 - הוסיפו לתמונה פסוק המבטא את הרעיון שאחרי החושך בא האור.
- לדוגמה: "וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָנָה כְּאֹרֶךְ הַחֶמֶה וְאֹרֶךְ הַחֶמֶה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאֹרֶךְ שִׁבְעַת הַיָּמִים."

"קָרֵב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה."

את היצירה האישית או המשותפת הציגו במרחב הבית ספרי.

ניתן למצוא באתרים השונים סרטונים

להסבר להכנת "דף מעבר"

מקדם ומפתח
מיומנויות של:

– מודעות גופנית וחברתית

נספח 2

הידעת?

הצאן לא אוכל את הכלניות בשל חומר
רעיל שנמצא בתוכן.

הידעת?

הכלנית פורחת בעיקר בצבע אדום,
אך יש גם כלניות צבעוניות: לבן, סגול, ורוד.

הידעת?

הכלנית פורחת בחורף ובאביב בחודשים
כסלו עד אדר
הכלנית נקראת שושנת המלך.

הידעת?

הכלנית בעלת חמישה - שישה עלי כותר.

הידעת?

לאורך שנת תשפ"ד עלו יוזמות רבות של
אומנות שבמוקדן נמצאת הכלנית.

הידעת?

הכלנית אוגרת מזון בתוך הפקעת שמתחת
לאדמה במהלך השנה ובחורף היא מנצלת
מאגרי אנרגיה אלה לטובת פריחתה
המרהיבה

הידעת?

הכלנית היא
פרח מוגן שאסור לקטוף.

הידעת?

הכלנית היא פרח מוגן שאסור לקטוף.

הידעת?

אלפי מבקרים מגיעים מדי שנה
לעוטף עזה במהלך חודשי
פריחת הכלניות.

הידעת?

מחקרים הוכיחו שרעייה בשטחים שבהם
פורחות הכלניות תורמת להיווצרות
המרבדים הענקיים האלו. בשל כך שהצאן
לא אוכל את הכלניות בשל חומר רעיל
שנמצא בתוכן ואת כל שאר הצמחים כן.

תודה לאומנית והיזמית יפה סולומון, וורדה הר צבי רפרנטית מחוז דרום
 על האישור להציג את יצרותיה בערכה זו
 צוות כתיבה: יהודית יוסף | רויטל קושלבסקי
 צוות פיתוח וחשיבה: אריאלה כהן | מיכל מזרחי | שרה מעודד
 עיצוב: שרה מעודד

במערך זה ישנם חומרים שנלקחו מתוך ערכת "עוטפים בתקוה"
 שפותחה במחלקה לחינוך לחיים בחברה, באגף לחינוך יסודי